

Ορθή διαχείριση μονάδων αιγοπροβάτων

Θέμος Αναστασίου
Λειτουργός Γεωργίας
στο Τμήμα Γεωργίας

Σήμερα, το εμπόριο απαιτεί σύγχρονες επαγγελματικές μονάδες, σύγχρονους επιχειρηματίες με στόχους και οράματα, οι οποίοι, συλλογικά, θα αγωνιστούν για να αντιμετωπίσουν τις ανταγωνιστικές πιέσεις για τη βελτίωση του δικού τους βιοτικού επιπέδου και, κατ' επέκταση, της οικονομίας του Κράτους. Πιο συγκεκριμένα, η ορθή διαχείριση μιας μονάδας αιγοπροβάτων είναι από τους πιο σημαντικούς παράγοντες για τη σωστή λειτουργία και βιωσιμότητά της.

Η **διατροφή** είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας σε μια μονάδα γιατί έχει το υψηλότερο κόστος. Με τα σημερινά δεδομένα, στις τιμές των ζωοτροφών θα πρέπει να γίνεται όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίησή τους. Τα ζώα, σε μια κτηνοτροφική μονάδα, πρέπει να ομαδοποιούνται ανάλογα με το παραγωγικό τους στάδιο, έτσι ώστε να διατρέφονται με βάση τη παραγωγή τους τόσο από πλευράς ποσότητας της τροφής, όσο και της διατροφικής της αξίας. Πρέπει να ομαδοποιούνται τα ζώα που αρμέγονται και, αν είναι δυνατόν, να χωρίζονται σε ζώα ψηλής γαλακτοπαραγωγής και ζώα χαμηλής γαλακτοπαραγωγής, ενώ και τα ζώα που βρίσκονται στο τελικό στάδιο κυοφορίας να αποτελούν μια ξεχωριστή ομάδα. Επίσης, να δημιουργείται μια άλλη ομάδα με τα αιγοπρόβατα που βρίσκονται σε ξηρά περίοδο. Ζώα που βρίσκονται σε ξηρά περίοδο, ζώα που είναι στο αρχικό στάδιο εγκυμοσύνης (μέχρι 3,5 μηνών) και τα αρσενικά θα πρέπει να τρέφονται με τροφές που η πρωτεϊνική τους αξία είναι χαμηλή (16%). Τα αιγοπρόβατα που βρίσκονται στο στάδιο της γαλακτοπαραγωγής και στο τελευταίο στάδιο κυοφορίας (από τον 4^ο μήνα και μετά) θα πρέπει να διατρέφονται με τροφές πλούσιες σε πρωτεΐνες (18%-20%). Η διατροφή των ενήλικών και των νεαρών ζώων, θα πρέπει να στηρίζεται σε ποιοτικές ζωοτροφές, οι οποίες θα καλύπτουν τις θρεπτικές ανάγκες τους αναλόγως του παραγωγικού τους σταδίου. Απότομες αλλαγές στο σιτηρέσιο μπορούν να προκαλέσουν θάνατο στα νεαρά έμβρυα, καθώς και μείωση της παραγωγής γάλακτος στα γαλακτοπαραγωγικά ζώα ή ακόμη και απώλειας βάρους στα παχυνόμενα αμνοερίφια. Κάθε αλλαγή στη διατροφή θα πρέπει να γίνεται σταδιακά.

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι και η **διατήρηση στοιχείων γαλακτοπαραγωγής**. Με βάση αυτά τα δεδομένα, θα μπορεί ο κτηνοτρόφος να ομαδοποιήσει τα ζώα του για να τους χορηγεί την ιδανική ποσότητα τροφής αναλόγως της παραγωγής τους. Επίσης, με βάση αυτά τα δεδομένα θα μπορεί να επιλέξει τα πιο παραγωγικά ζώα, καθώς και τους απογόνους τους για διατήρησή τους στη μονάδα. Όπως θα δούμε και παρακάτω η διατήρηση στοιχείων παίζει σπουδαίο ρόλο και στην επιλογή των κατάλληλων αρσενικών για αναπαραγωγή και για τη βελτίωση της παραγωγής. Η διατήρηση σε μια μονάδα μεγάλου αριθμού ζώων δεν σημαίνει και μεγάλη παραγωγή. Αιγοπρόβατα με χαμηλή παραγωγή, με ανατομικά προβλήματα ιδιαίτερα στο μαστό, ζώα που παρουσιάζουν επανειλημμένα προβλήματα κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, της οχείας και κατά τη γέννα θα πρέπει να απομακρύνονται το συντομότερο δυνατό. Με αυτήν την ενέργεια, μειώνεται ο αριθμός των ζώων, αλλά αυξάνεται η παραγωγή λόγω των υψηλών αποδόσεων των επιλεγμένων αιγοπροβάτων. Θα πρέπει να γίνεται κάθε χρόνο ένα πρόγραμμα αντικατάστασης των προβληματικών και των μεγάλων σε ηλικία ζώων με ριφάδες ή αρνάδες.

Σε μια κτηνοτροφική μονάδα, η διατήρηση αρσενικών είναι αναγκαία. Στον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας, η τεχνητή σπερματέγχυση δεν χρησιμοποιείται, σχεδόν καθόλου, λόγω υψηλού κόστους. Για κάθε 25 με 30 θηλυκά θα πρέπει να υπάρχει ένα αρσενικό, η διατήρηση περισσότερων δεν προσφέρει τίποτα εκτός από το επιπλέον κόστος διατροφής τους. Η επιλογή των κατάλληλων αρσενικών θα πρέπει να γίνεται με βάση τη γαλακτοπαραγωγή της μητέρας τους και το βάρος των αμνοερίφων. Σκοπός της επιλογής είναι να επιτύχουμε υψηλό ποσοστό εγκυμοσύνης και γενετική βελτίωση.

Υπόστεγο πάχυνσης με αυτόματες ταΐστρες

Το **ιδανικό βάρος** για τα ζώα πάχυνσης είναι το $\frac{1}{4}$ του μέσου βάρους της φυλής τους. Αν γίνει πώληση ζώων με πιο χαμηλό βάρος θα υπάρξει απώλεια κέρδους της πάχυνσης, όπως το ίδιο θα συμβεί αν πωληθούν τα ζώα με υψηλότερα βάρη διότι μετά έχουμε εναπόθεση λίπους αντί ψαχνού με αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται η ποιότητα του σφαγίου και να επιβαρύνεται ο κτηνοτρόφος με το κόστος των ζωοτροφών. Στα αρνιά, το ιδανικό βάρος επιτυγχάνεται στην ηλικία των 3-4 μηνών, ενώ στα ρίφια περίπου ένα μήνα πιο αργά. Το ιδανικό βάρος σφαγής των αμνοεριφίων είναι 30-35 κιλά και επιτυγχάνεται σε ηλικία μέχρι 107 ημερών στα αρνιά και μέχρι 145 ημερών στα ρίφια.

Η **πρόληψη μιας ασθένειας** είναι καλύτερη από την αντιμετώπισή της. Πρέπει να γίνονται οι σωστοί εμβολιασμοί και την ορθή χρονική περίοδο. Σε μια αιγοπροβατοτροφική μονάδα, το μικροβιακό φορτίο είναι μεγάλο λόγω των στερεών και υγρών αποβλήτων των ζώων, για αυτό χρειάζεται συχνός καθαρισμός και απολύμανση της μονάδας. Αρκετά ενδοπαράσιτα και εκτοπαράσιτα μπορούν να προκαλέσουν ασθένειες στα ζώα μέχρι ακόμα και θάνατο. Είναι επιτακτική η άμεση απομάκρυνση άρρωστων ζώων διότι στοιχίζει η θεραπεία τους και υπάρχει η πιθανότητα μετάδοσης της ασθένειας στο κοπάδι.

Προετοιμασία χώρου γέννας

Την περίοδο της γέννας, οι χώροι και τα **κλουβιά γέννας** θα πρέπει να καθαρίζονται, να απολυμαίνονται και στο πάτωμα να τοποθετείται στρωμνή, ούτως ώστε τα νεογέννητα να βρεθούν σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από μικρόβια και παράσιτα και να προστατεύονται από το κρύο και τα ρεύματα του αέρα. Με αυτήν την ενέργεια, μειώνεται η πιθανότητα απώλειας ζώων λόγω κάποιας ασθένειας και η πιθανότητα χορήγησης φαρμακευτικής αγωγής, η οποία είναι δαπανηρή. Μετά τη γέννα να οδηγούνται στα κλουβιά γέννας, έτσι ώστε η επιθεώρηση των ζώων να είναι

εύκολη και αποτελεσματική. Κατά την περίοδο της γέννας, τα ζώα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά, ιδιαίτερα τη νύχτα και να παρέχεται βοήθεια σε αυτά που δυσκολεύονται να γεννήσουν.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στη **διαδικασία αρμέγματος** για αποφυγή μαστίτιδας που έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια εισοδήματος. Ο έλεγχος πρέπει να γίνεται κατά το άρμεγμα, γεγονός που θα βοηθήσει και στην αποφυγή μετάδοσής της στα άλλα ζώα. Πρέπει να γίνεται η σωστή διαδικασία αρμέγματος, ο μαστός να καθαρίζεται πριν και μετά το άρμεγμα και η μηχανή αρμέγματος να ελέγχεται ως προς τη λειτουργία της και την καθαριότητά της. Τα θήλαστρα πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, να γίνεται μια συντήρηση του αρμεκτικού συγκροτήματος και έλεγχος των παλμών του παλμοδότη.

Βασική προϋπόθεση για την ορθή διαχείριση μιας αιγοπροβατοτροφικής μονάδας είναι η καταγραφή όλων των οικονομικών στοιχείων. Τα λειτουργικά έξοδα, το κόστος παραγωγής, οι αποδόσεις των ζώων, και τα έσοδα, δίνουν, ανά πάσα στιγμή, την οικονομική βιωσιμότητα της μονάδας, την ανάγκη ή όχι επένδυσης σε εκσυγχρονισμό και τη δυνατότητα ή όχι υλοποίησης αυτής της επένδυσης.